

การดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อผู้ยากจนและด้อยโอกาสในชนบท ได้มีการดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2554 โดยเริ่มจากกองทุน พอช. ในปี 2554 จำนวน 100,000,000 บาท และต่อมาได้รับงบประมาณจากรัฐบาลตั้งแต่ปี 2555 - 57 ถึงปี 2558 รวมทั้งสิ้น 869,815,800 บาท ซึ่งในการดำเนินการขับเคลื่อนงานที่ดินแนวใหม่ชุมชนท้องถิ่นเป็นแกนหลัก โดยต่อยอดการทำงานเดิมที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง โดยมียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานที่ดินแนวใหม่ดังนี้

1. ใช้พื้นที่ตำบลเป็นตัวตั้ง ให้ชุมชนเป็นแกนหลักในการบริหารจัดการ ทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ในการวางแผนพัฒนาตำบลทุกมิติและผังชีวิตชุมชน และแผนการบริหารการเงินร่วม
2. การทำข้อมูล แผนที่ทำมือและระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อการแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรโดยชุมชนท้องถิ่น
3. เชื่อมโยงแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ทั้งในระดับตำบลและจังหวัด
4. ใช้กลไกการพัฒนาความร่วมมือจากหลายฝ่ายในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน
5. สนับสนุนเชื่อมโยงขบวนเครือข่ายขบวนองค์กรชุมชนที่ดินเจ้าของปัญหาและประเด็นพัฒนาอื่นๆ ในระดับตำบล/จังหวัด/ภูมิภาค/ชาติ ในการเป็นกลไกขับเคลื่อนงาน และหนุนเสริมการทำงานระหว่างกัน
6. สนับสนุนการทำงานร่วมสถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคมและภาคพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ในการหนุนเสริมและต่อยอดการทำงานของขบวนองค์กรชุมชน
7. สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ และชุดประสบการณ์การทำงานที่ดินแนวใหม่ชุมชนท้องถิ่น เป็นแกนหลักในทุกกระดับ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของขบวนองค์กรชุมชนท้องถิ่น และการขยายผลสู่สาธารณะ ในการสร้างมาตรฐานการยอมรับของสังคม
8. ใช้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและที่ดินระดับชาติ เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหา โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นเจ้าภาพในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาพร้อม

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 2554 - 2558 สถาบันฯ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินใน 11 ภาค จำนวน 76 จังหวัด รวมจำนวน 1,721 ตำบล แบ่งเป็นพื้นที่ดำเนินการขั้นที่ 1 จำนวน 479 ตำบล ขั้นที่ 2 จำนวน 1,044 ตำบล และขั้นที่ 3 จำนวน 198 ตำบล รายละเอียดจำนวนพื้นที่ดำเนินการแยกรายจังหวัด ดังนี้

ลำดับ	ภาค	จำนวน (จังหวัด)	ขั้นที่ 1 (ตำบล)	ขั้นที่ 2 (ตำบล)	ขั้นที่ 3 (ตำบล)	รวมพื้นที่ดำเนินการ
1	เหนือตอนบน	8	76	88	31	195
2	เหนือตอนล่าง	7	4	87	10	101
3	กลาง	9	16	131	1	148
4	ตะวันตก	7	58	94	14	166
5	กรุงเทพฯ และปริมณฑล	3	5	23	4	32
6	ตะวันออก	8	69	83	32	184
7	ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	8	12	143	16	171
8	ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	6	57	125	26	208

9	ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	6	88	99	14	201
10	ใต้ตอนบน	7	29	90	39	158
11	ใต้ตอนล่าง	7	65	81	11	157
รวม		76	479	1,044	198	1,721

ในปี 2558 สถาบันจัดกรอบงบประมาณการสนับสนุนพื้นที่ออกเป็น 5 หมวด และได้กระจายการบริหารจัดการงบประมาณไปสู่สำนักงานปฏิบัติการภาค 5 ภาค ๆ ละ 9 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนงบประมาณลงสู่พื้นที่ตำบล โดยเน้นการหนุนเสริมตำบลรูปธรรม ซึ่งสรุปผลการอนุมัติงบประมาณภาพรวมตามกรอบ ดังนี้

ประเภทกิจกรรม	เป้าหมาย	กรอบงบประมาณทั้งสิ้น	อนุมัติ (2558)	รหัส งบประมาณ	คงเหลือ
1.การกระจายงบประมาณลงสู่ภาคใหญ่ ในการพัฒนาพื้นที่ตำบล	61 ตำบล	45,000,000.00	43,920,000.00 880,000.00	88300 88100	200,000.00
2.การอุดหนุนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่ดินและ ที่อยู่อาศัยชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม		40,000,000.00	4,500,000.00	88200	35,500,000.00
3.การสร้างนวัตกรรมการขับเคลื่อนงานที่ดิน		2,000,000.00	2,000,000.00	88200	-
4.การขับเคลื่อนงานนโยบายและสาธารณะ		5,000,000.00	2,500,000.00	88300	2,500,000.00
5.การบริหารจัดการของสำนักงานภาค/ส่วนกลาง/ การติดตามประเมินผล		10,323,577.00	5,900,000.00 4,423,577.00	88200 72114	-
		102,323,577.00	64,123,577.00		38,200,000.00
ยอดยกมาจากปี 2557 จากกรอบการสร้างงาน นวัตกรรม		6,424,000.00	3,212,500.00	88200	3,211,500.00
รวม		108,747,577.00	67,336,077.00		41,411,500.00

การกระจายการบริหารจัดการงบประมาณไปสู่สำนักงานภาคทั้ง 5 ภาค ผลการดำเนินงานสามารถกระจายงบประมาณไปที่การอนุมัติโครงการระดับภาค ตามทิศทางการงานร่วมที่ได้มีการจัดกรอบงบประมาณไว้ ซึ่งมีการอนุมัติโครงการพัฒนาพื้นที่ตำบล 5 ภาคใหญ่ จำนวน 196 ตำบล วงเงินรวม 33,126,575 บาท งบเชื่อมโยงขบวนจังหวัด 41 จังหวัด วงเงิน 3,738,600 บาท งบเชื่อมโยงขบวนการทำงานในภาคย่อย 8 โครงการ วงเงิน 5,122,000 บาท งบเชื่อมโยงขบวนการทำงานในภาคใหญ่ 3 โครงการ วงเงิน 2,162,825 บาท และสนับสนุนภาคี 3 โครงการ วงเงิน 900,000 บาท ส่วนวงเงินที่อนุมัติที่ส่วนกลางมีทั้งสิ้น 6 โครงการ วงเงิน 19,332,577 บาท

ผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ พอสรุปได้ดังนี้

แนวทางการทำงาน ปี 58	ผลที่เกิดขึ้นเชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
การสนับสนุนการเชื่อมโยงและ สร้างความเข้มแข็งขบวนองค์กร ชุมชน เครือข่ายที่ดินทำกินใน ชุมชนทุกระดับ	ขบวน คทช. 11 ภาค	1. เกิดการปรับขบวนเครือข่ายที่ดินแนวใหม่ฯ ให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานที่ดินแนวใหม่อย่างมีทิศทาง และขยายการทำงานได้ด้วยตนเอง มีระบบการประชุมวางแผนการขับเคลื่อนงานทุกเดือน นำไปสู่การสร้างการเชื่อมโยงการทำงานในทุกระดับ

		<p>2. เกิดการวิเคราะห์ภาพรวมสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของตำบลโดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากส่วนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>3. เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับนโยบายอย่างเป็นทางการในรูปแบบ ร่วมกับ กรมป่าไม้ กองทัพอากาศ สปช. และ สนช.</p> <p>4. มีพื้นที่นำร่องผลักดันเชิงนโยบายการจัดการที่ดินในเขตป่าจำนวน 32 ตำบลต่อเนื่อง</p> <p>5. เกิดพื้นที่ทำงานจังหวัดยุทธศาสตร์ โดยขบวนคทช. ร่วมกับสำนักงานภาค จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ น่าน เชียงราย สระแก้ว ปราจีนบุรี ร้อยเอ็ด อุตรธานี</p>
สนับสนุนการสร้างและยกระดับทักษะทีมงานของขบวนที่ดินแนวใหม่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองแห่งชาติ (คทช.)	เกิดการอบรมเชิงปฏิบัติการที่นำไปสู่การขับเคลื่อนงานในระดับตำบลได้ 6 หลักสูตร	<p>1. เกิดทีมงานของขบวนที่หลากหลาย แบ่งบทบาทการทำงานตามความถนัดและเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน นำไปสู่การสร้างรูปธรรมการทำงานในทุกระดับ โดยขบวนองค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก ซึ่งสามารถทำงานได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพได้จริง</p> <p>2. ทีมงานสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ การอบรมเชิงปฏิบัติการไปใช้ขยายผลในการทำงานในบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองเกี่ยวข้อง</p> <p>3. สามารถยกระดับคุณภาพงานที่ดินในแต่ละภาค ภายใต้มาตรฐานงานเดียวกัน</p>
สนับสนุนการพัฒนาและยกระดับคุณภาพพื้นที่รูปธรรมตำบล	<p>-ตำบลรูปธรรมในพื้นที่ 11 ภาค จำนวน 48 ตำบล</p> <p>- สร้างกระบวนการเรียนรู้ของตำบล จำนวน 315 ตำบล</p>	<p>1.เกิดการบรรจุหรือเชื่อมโยงเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบล และเชื่อมโยงงบประมาณในการทำงานร่วม</p> <p>2. สามารถนำกองทุนที่ดินระดับตำบลที่มาจากการมีส่วนร่วมของคนในตำบลไปแก้ไขปัญหาหรือทำ</p>
แนวทางการทำงาน ปี 58	ผลที่เกิดขึ้นเชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
	<p>- เกิดทีมเทคนิคที่มาจากกระบวนการทำงานสร้างพื้นที่รูปธรรมจำนวน 240 คน</p> <p>- ทีมเทคนิคที่สามารถหนุนเสริมขบวนได้จำนวน 32 คน</p>	<p>กิจกรรมพัฒนาตามแผนและผังพัฒนาตำบลที่จัดทำร่วมกัน</p> <p>3. เกิดการทำแผนและผังการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละประเภทของตำบล เพื่อเครื่องมือในการไปเจรจาต่อรองการจัดการที่ดิน หรือแก้ไขปัญหาที่ดินและที่อยู่อาศัยในกรณีการทับซ้อนป่าสงวนอุทยานแห่งชาติหรือที่ดินรัฐประเภทอื่นๆ การขาดแคลนที่ดินหรือที่ดินหลุดมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดความมั่นคงและชัดเจนในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน</p>

		4. เกิดการนำแผนและผังพัฒนาตำบลอย่างมีส่วนร่วมไปร่างเป็นระเบียบข้อตกลง ธรรมนูญชุมชน ท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยสามารถปฏิบัติใช้ร่วมกันของคนในตำบล
การสนับสนุนและออกแบบ หลักสูตรการทำงาน และเครื่องมือ คู่มือต่างๆ ที่สามารถเอื้ออำนวย การทำงานของขบวนองค์กรชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	- เกิดหลักสูตรและวิธีการ ทำงานในการสร้างพื้นที่ รูปธรรม จำนวน 4 หลักสูตร	1. เกิดเครื่องมือที่หลากหลายที่สามารถใช้อำนวย และตอบโจทย์การทำงานและขยายผลการทำงาน ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเงื่อนไขการ ทำงานของพื้นที่ที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และทำงานกับหน่วยงานและภาคีพัฒนาได้ดีและ เป็นวงกว้างมากขึ้น
สนับสนุนการจัดทำศูนย์ข้อมูลที่ดิน ภาคประชาชนในระดับภาคย่อย ภาคใหญ่ และในระดับชาติ	- เกิดศูนย์ข้อมูลภาคย่อย 11 ศูนย์ - เกิดทีมข้อมูลของขบวนที่ เป็นกลไกในการจัดการ ศูนย์ข้อมูลใน 11 ภาค จำนวนรวม 90 คน	1. เกิดศูนย์ข้อมูลที่ดินภาคประชาชนที่สามารถใช้ เป็นเครื่องมือของขบวนในการเจรจาต่อรองกับ หน่วยงานที่ดินและส่วนที่เกี่ยวข้องทุกระดับ 2. เกิดการติดตามและประมวลผลความก้าวหน้า คุณภาพของโครงการที่อนุมัติ อย่างเป็นระบบมาก ขึ้น

สำหรับการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อผู้ยากจนในปี 2559 สถาบัน มีงบประมาณในการ
ดำเนินการทั้งสิ้น

รายการ	งบประมาณ (ล้านบาท)	หมายเหตุ
งบประมาณคงเหลือยกมาจากปี 2558	41,411,500	
โครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อผู้ยากจนและด้อยโอกาส ในชนบท ปี 2559 ที่ได้รับจากรัฐ	30,003,900	พื้นที่ดำเนินการ 30 ตำบล
หัก งบประมาณจัดการโครงการ	3,000,390	
คงเหลือ	27,003,510	
รวมงบประมาณในปี 2559 ทั้งสิ้น	68,415,010	

ซึ่งในแผนยุทธศาสตร์ที่อยู่อาศัย 10 ปี ของกระทรวง ได้บรรจุแผนงานโครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อผู้
ยากจนชนบทเพื่อผู้ยากจนและด้อยโอกาสในชนบทในปี 2559 (บ้านพอเพียงชนบท) จำนวน 9,900 ครัวเรือน
งบประมาณ 435 ล้านบาท ซึ่งในการดำเนินการมุ่งเน้นการกระบวนกรมีส่วนร่วมจากชุมชนและท้องถิ่นในการ
สำรวจและจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาในระดับตำบล และให้คณะกรรมการระดับจังหวัดที่มีผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นประธาน เป็นกลไกในการสนับสนุนกระบวนกรทำงาน กิจกรรมจะเป็นการสร้าง ความมั่นคงในการอยู่
อาศัย(ซ่อมสร้าง) ให้กับผู้ยากจนและด้อยโอกาสในชนบท ซึ่งในปี 2559 สถาบัน ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ
ในการดำเนินการจากรัฐ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ที่อยู่อาศัย 10 ปี และเป็นการสร้างรูปธรรมใน
การดำเนินการตามแนวทางการทำงานที่ดินแนวใหม่ และเกิดการต่อยอดงบประมาณในปี 2560 สถาบันเสนอ
ใช้งบประมาณจำนวน 68,415,010 ล้านบาท ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการโครงการบ้านพอเพียงชนบท ซึ่ง
จะสามารถดำเนินการได้ 1,520 ครัวเรือน (ฐานคิดครัวเรือนละ 45,000 บาท)